

ע ת י ד ח י ל ה ר ג ל י ם - או ע ת י ד ה א ד ם ה ל ו ח ם ?

הרהורים בעקבות מאמרו של סא"ל י. בר

מאת אל"מ עוזי נרקיס

המכובד סא"ל בר, איש וינה וספרד, האם נכונה הגדרת "כריסטיאן דיר" שלו — או אולי נשאר הנזר, אלא שנתיתם בינתיים מנושאו — או שמא שינה נושאו את טעמו ומהותו.

אפשרויותיה של מלחמה תרמוגועינית טוטאלית

שלוש הן האפשרויות הפתוחות להבערת מלחמה זו:

- ייזום על-ידי אחד הצדדים
- הדרדרות מ"מלחמה קטנה"
- טעות.

יוזמה. זוהי אפשרות קבועה, סכימטית, אשר אמצעי-הגילוי האלקטרוניים המפותחים, וכוונות-מחץ קבועה המתמשכת בכל שעות היממה, מס-פיקים לעת-עתה ככוח-הרתעה כלפי אלה הנא-חזים ברעיונה.

הדרדרות. אפשרות זו מסתברת יותר, ברור כמעט לכל אחד, כיצד מתחילה מלחמה קטנה — אך איש לא יוכל לחזות מראש כיצד תסתיים. דוגמה: — פלישה סינית במימדים בינוניים (בינוניים לגבי סין) להודו, המבקשת אז סיוע מערבי — אשר אם כונתו באמת לעצור פלישה כזו, חייב להיות גרעיני.

— לאוס, או סיאם, או כל מדינה אחרת, יכו-לה להיכלל בנקל במסגרת גורם זה למלחמה טו-טאלית, כתוצאה מהדרדרות, אשר תחילתה נר-אית תמימה מאוד ואינה מבשרת רעות.

טעות. גם אפשרות זו מסתברת מאוד, והיא יכולה ללבוש, למשל, אחת הצורות הבאות:

1. — דמו בנפשכם כי הרוסים נכנסו לברלין-המערבית, כהגשמת סחיטה פרמ-

תקופה חדשה נפתחה, דומני, בעיני האנושות בשנת 1956; וציון-הדרך לכך היתה מערכת סואץ. מאז מערכה זו, לא פקדו את כדור-הארץ מלחמות — כי אם פעילויות-נמרצות (ונמרצות פחות), ואלה — במסגרת "חוקי הדא-פקטו" של האו"ם, כשכל גוש פועל בפריפריה שלו שב-מציאות (ההתערבות בהונגריה על-ידי רוסיה — והנחיתה האמריקאית-בריטית בלבנון וירדן) וכל מדינה — בשטחיה החוקיים (צרפת — באלג'יריה, בריטניה — במושבותיה באפריקה, וכן הלאה).

שנת 1959, ביחוד, נתברכה בכך שפרט ל-פעולות "משטריות" — כגון אלו בניאסלנד — וכמה פטרולים-אלימים (בגבול הודו-טיבט, בלאוס) — לא נתקיימו בה מלחמות.

תקופה זו, לפי הערכתי, הנה סימן לאלו הב-אות אחריה. ואם כן, הרי נשאלת השאלה: מדוע? האם רק תודות לברכות-הקבע של האפיפיור — או שמא הגיע חזון אחרית-הימים?

אך מסתבר שטרם הגיע חזון אחרית-הימים להתגשמותו, והתופעה שאנו עדים לה אינה אלא תולדה של שיווי משקל תרמו-גרעיני, שביר ורגיש כיום ובשנות-הששים הראשונות, אשר יתגבש-וילך עד לרויה תרמו-גרעינית, שתוציא מכלל שימוש — מטעמי פחד ההכחדות — כל משחק באש.

במלחמת-סואץ הלם לב העולם מפחד מפני שכרוך-חוישים מורחי או מאיומים אמתיים — או שניהם גם-יחד — שיכלו להביא למלחמה תרמו-גרעינית טוטאלית, אשר סופה אין לשורר אלא באבדון.

אנסה לנתח בסקירה זו וברשותו של עמיתי

רום למלחמות-רבתי, ולהחניק את המלחמות-
הקטנות בעודן באיבן (עיינן סואץ).

ההתפתחות הדיאלקטית - או המטפיסיקה של היקום

החוק הכללי של התפתחות דיאלקטית קובע
תהליך מתמיד של סינתזיה בין התיזה והאנטי-
תיזה, אלא שבמידה ונזקקים אנו לסיועו של חוק
זה, עלינו להתחיל ברמתו הגבוהה ביותר.

לפי הגל נוצר כדור הארץ כתוצאת פעולת
שרשרת של חלקיקים שנפלו בחלל ונתקלו אה-
דדי...

קרל מרכס שאב מהגל תורה זו ויישמה באו-
פן דיאלקטי למטריאליזם ההיסטורי; ומלחמת ה-
מעמדות, אשר אחריתה בלניניזם, מתבטאת בכי-
קורת העצמית שתאפשר המשך התהליך לאחר
שכלה הרע מן הארץ (משמע המשטרים השו-
נים)...

— האם אין יישומו של חוק זה מחייב הרס
החיים על כדור הארץ שלנו ותחילתם מחדש
לאחר מכן...

— או שמע חיסול מערכת השמש שלנו על-מנת

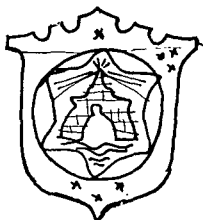
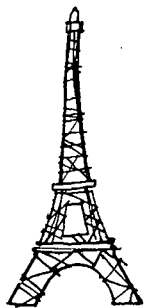
גנטית — אך טעו בהערכת התוצאות, וה-
אמריקאים הפעילו בכל זאת כוח (ויש
להם לצורך זה רק כוח גרעיני).

במידה שהאמריקאים לא היו מפעילים
כוח, היתה אירופה אוברדת בנחת, מדינה
אחר מדינה, וזאת בעיקר מטעמי אבדן
האימון, וחוסר הרצון לגרום להשמד עו-
למי בגלל ארץ זו או אחרת — כל פעם
בגלל אחת בלבד.

2. — יכולים הנכם לראות בעיני-
רוחכם את הטייסים הנושאים פצצות-
מימן בשמי אירופה בכל שעות היממה.
אחד מהם טעה (גבול "מסך-הברזל" הנו
מיוצר וקשה להבחנה) ועבר הגבול...

3. — או שמא יקרה הדבר בהגיע
"מטוסים בלתי מזהים" (אויב) בשמי
ארה"ב בגובה רב — ואין המכ"מ מבחין
באם פניהם לסיור או להפצצה? מה יעשה
או מפקד "פיקוד-האוויר-האסטרטגי" או
יתר-נכון נשיא ארה"ב...

מן האמור לעיל יובן כי אין זו כלל בעיה
קשה כיצד להביא לידי השמד טוטאלי בעולמנו.
ולכן מעריך אני שיעשה כל מאמץ שלא לג-

איש איש — ומצפחו. טבעו הוא כי אופן

ההתבוננות בתהליכים המתרחשים בעולמנו (וכמובן
— גם בעולמנו הצבאי) מושפע ע"י תחום פעולתו
של המתבונן ע"י אורח-ההגות שלו. באחד הגליונות
האחרונים של "מערכות" העלה סאל ד"ר ישראל
בר, משתתף ותיק של ה"ירחון וכיום ראש החוג
להיסטוריה-צבאית במכללת תל-אביב, מחשבות על
תפקידו של חיל-הרגלים בתקופה הצפויה. בא
עתה אל"מ עוזי נרקיס, שאף הוא לא בגדר "שנים
חדשות" ב"מערכות" (והמשמש כיום נספח-צבאי של

ישראל בצרפת ובארצות מערב-אירופה אחרות), ומביע הרהורים בעקבות המאמר הנ"ל. הקורא יתעניין
בודאי בראש-דבר שונה בגופי-המערכות שבמאמר ושבמסגרת-ההרהורים; ודאי שימצא, גם כאן וגם
כאן, מחשבות רבות שאתן יסכים — ויתכן שאף יחלוק על משהו. אך שאלה אחרת היא האם ימצא
גם סתירות? כה רבות בין הניתוחים וההערכות מכאן ומכאן. למערכת ודאי שלא יקשה להסכים
עם הנתחו הפולה של ע. נ. כי במלחמות-עתיד (באם תבואנה על האנושות הנוויה) צפוי בודאי
תפקיד נכבד ביותר הן למכשירי-ההשמד המשוכללים (אולי משוכללים קצת יותר-מדי...) של
המחר הקרוב והן לאותו אדם (דהיינו — טיפוס-אדם) אשר ישיכל להפעילם תכליתית. אך בקבלת
הנתח זה אין המערכת רואה כל סתירה שהיא להזדהותה עם הגחה אחרת: — כי טרם אבד הכלח
על תפקידו של חיל-הרגלים במלחמות, וכי יש להניח כי ברוב-רובן של מלחמות אפשריות (פרט
אולי לאותה "מלחמה אחרונה" שמדי-פעם מתמלא העולם פחדה) ימלא חיל-הרגלים את אחד
מתפקידי-היסוד.

שיתחילו החיים במערכת שמש אחרת...
— או אולי קץ היקום ותחילתו אי שם...
אלא שלא נראית לי תגא דמסייעתא של "חוק
התפתחות הדיאטלקטיקה כ"Ratson D'être" של
חיל-הרגלים.

יוני יותר — פנו ועברו לשיטה חדשה.
אמנם קשה לציין מתי בדיוק עברו לשיטה
זו, אלא שברור שהיא קיימת, ואף יעילה במק-
רים רבים. מכנים אותה "מלחמה קרה"; אך
דומה כי מתאים יותר לכנותה "מלחמה חתרנית"
(Subversive War).

ואלה הקוים המציניים אותה: — היא יזומה;
מגמתה לכוון את המתח העולמי, בהתאם לצורך;
ולאחרונה — מיישמת היא תכניות סיוע למדי-
נות נחשלות — בה בשעה שהמדינות המפותחות
נאבקות בקשיים תקציביים גוברים ובמגמות
אינפלציוניות, כתוצאה מן הכורח להחזיק מעמד
במערכת-החימוש ובתכניות הסיוע לזולת.
מאיך גיטא, מתפתל כאמור המערב במאמץ
לנטרול היומה הסוביטית ולמתן תשובה לתמ-
רוניה. רבים הם הטוענים כיום שקודרים הסי-
כויים לעתידה של כלכלת המערב במאבק זה —
עכ"פ, בלי גורם-יסוד אחד שטרם נכנס לתוכו
די-יתקפו, והוא הגורם הסיני.
האם אמנם יסיט גורם זה את מאמץ ברית-
המועצות — לעתיד פתרונים.

המבוכה האופרטיבית

משהופיעה הפצצה התרמו-גרעינית כגורם-
ההרס בהא-הידיעה, נתישבו הוגי-הדעות והמ-
טות-הכלליים על מדוכת עתידם של הכוחות
המזוינים.

בעדיפות ראשונה ניתנו במעצמות הגדולות
האמצעים לבנית כוח ההרתעה — אמצעים נוש-
אי עצמת-הנפץ התרמו-גרעינית: — באויר —
מטוסים מרחיקי-טווח ומגביהי-טווח; בים —
צוללות אטומיות, הפולטות קליעים מתחת לפני-
הים; ביבשה — טילים לטוח-רחוק (כגון הטי-
לים הבליסטיים הבינדיבשתיים).

לאחר-מכן ניגשו לדון בעתידו של הנותר,
וסבורני כי נתקלו בשתי בעיות-יסוד:

- ארגון הכוחות, והיחס הכמותי והתפקודי ש-
בין כוח-האדם לעצמת-האש;
- שיטות לתפעול כוחות אלה.
אנסה לפרט בעיות יסוד אלה.

ארגון הכוחות והיחס הכמותי והתפקודי ש-
בין כוח-האדם לעצמת האש, צבאות שונים
עברו בשטח זה שלבים רבים, ועוד מתלבטים

כמה הגדרות

גורם האדם — "פאר היצירה", "הא-
דס באשר הוא אדם" (א. ד. גורדון), "ג-
רס של קבע אשר בכלותו, הרי — לפחות
באשר לבני-מינו — כלו כל הקיצין".
(הגדרה שלי).

חייל-רגלי — חייל המבצע מסעות-
התקרבות ולחימה תוך ניצול בלעדי של
רגליו. סוג כזה היה קיים עד מלחמת
העולם הראשונה.

חייל-רגלי-מוטס — מבצע לפחות את
ההתקרבות ברכב.

חייל-רגלי-משורין — מבצע התקר-
בות, ולעיתים גם לחימה על היעד, מתוך
כלי-רכב (לרוב — משורין).

חייל-רגלי-מוטס — מבצע מסע-הת-
קרבות אל היעד במטוסים — או הלי-
קופטרים.

חייל-רגלי-מוצנח — נוחת על היעד
בניצול המצנח (וחייב ע"כ באימונים מור-
כבים יותר).

חייל-רגלי-ימי — מוטס אל יעדו על-
פני הים.

צבא-יבשה או גייסות-קרקע — כלל
החילות שהיעד ללחימתם הנו קרקעי, והם
חשים בו שעה שהנם לוחמים, כגון חי-
לות-הרגלים למיניהם, חיל-שריון, תות-
חנים, הנדסה וכו' וכן "דו-חיים" (אמפי-
ביים) כגון ה"מארינס".

התפתחות המחשבה המדינית

אסטרטגית רבתי

נראה, כי משהבינו הרוסים כי כל נסיון
להשיג מטרות "פוליטיות, חברתיות וכלכליות"
בשיטות העוללות להביא חרבן עולמי אינו הג-

דים. "קצין כמפקד-חוליה" — במידה ש"קצין" הוא שם-תואר לבעל רמה אינטלקטואלית מתק-בלת על הדעת.

גורם האדם ו"מלחמת הכפתורים"

אין תימה שגורם האדם הנו גורם מתמיד. כל עוד האדם קיים. ולא רק לצורך בלימה, או טי-הור, או שלטון-צבאי לאחר המלחמה (על ה"אד-מה החרוכה") — אלא גם יען כי הוא החייב "ללחוץ על הכפתור", ולחשוב אף בעתיד מה לעשות — ומה לא לעשות. אולי זוהי הגדרה פשטנית במקצת, אך מגמה בה. במערכת זו של תכונות למלחמה, ואולי גם של ביצועים, משמש האדם כלוה-העצמות — וכל יתר המכשירים משמשים אותו.

אין זה החייל הרגלי, שבעולמו עדיין עולה לו השמש במזרח ושוקעת במערב, ובינתיים עבר יום שלם, אשר סביבו נבנית עוצבת-הקרבי-היסודית — של המחר הקרוב — אלא האדם.

ולבסוף הערה: הרמות של הלוחם העברי שנקבעה — תוך דורות, החל מיציאת-מצרים, יהושע בן-נון, גדעון ויפתח, המכבים ומלחמת-השחרור — כלוחם רגלי, אינה אלא תוצאת העוני של עם ישראל והתנאים בהם נמצא. עוני — פשוט לא היה כסף; תנאים — שטח הררי, מזה, וחוסר חרשי-ברזל, מזה.

עד היום. לכאורה, ברור לכל כי עוצבת-יסוד יבשתית חייבת כיום להיות מורכבת מן האלמנטים השונים של צבא-היבשה, וכי באחת הרמות שמעליה מצטרפים גם אלמנטים נוספים (כגון אוויריה-טקטית, ארטילריה-אטומית וכו'). אך לאמתו-של-דבר טרם נסתיימו הויכוחים, והאר-גון משתנה מעת לעת.

לא אתימר להציע ארגון עוצבת-יסוד כפי שהיא עלולה להתאים לגייסות העלולים, לדעתם, להילחם במתכונת גרעינית; אלא שברור לי לח-לוטין כי לא חיל-הרגלים הרגיל, של מרלבורו או לואי ה-IV, היא השאור שבעיסה. ניידות טכנית ומחשבתית — הן אשר תק-בענה בסופו-של-דבר ארגון הגיוני בעתיד.

שיטת תפעול הכוחות. במידה שיכנסו כוחות לפעולה, הרי שתפעולם יהיה "משטרתי". אך במידה שאין לצבאות העידן התרמו-גרעיני ברירה, אלא לתכנן מלחמה בחסותה של "מט-ריה" פעילה של פצצות מסוג זה — הרי רבה גם כאן המבוכה.

— מה יעשו דיביזיות ה"מערב" מול שטפון "מזרחי" קונבנציונאלי באירופה, או בכל חזית אחרת, גם אם יהיו בנויות כבריגדות משולשות, מרובעות או מחומשות, או קורפוסים או ארמיות — בלא שיפעילו פצצות תרמו-גרעיניות להג-נתן?

והיה אם יופעל כוח תרמו-גרעיני — אין לדעתי מנוס מן ההדרדרות למלחמה טוטאלית. לא נראית כלל התנגשות מוגבלת בין "מז-רח" ו"מערב" בלי ניצול כוח אטומי; וכתוצאה מזה — הדרדרות.

אינדיבידואליזציה - או אינטלקטואליזציה

מטר פצצות-אטום, קרינה והרס יגרמו לבדי-דות רבה-יותר בשדה-הקרוב מאשר בעבר. התוצאה מתופעה זו אינה יכולה להיות אינ-דיבידואליזציה — משמע קרבות של אינדיבי-דואומים — אשר המסקנה המשתמעת ממנה הנה אימון הלוחם העצמאי.

דומני כי התוצאה הישירה מבדידות זו הנה לחימה ברמות נמוכות-יותר (במידה שיילחמו) אשר הציווי היא לה הנו העלאת רמת המפק-